

Äänitteen kesto: 00:37:00

Pohjoisen pulssilla: Lapin ELY-keskuksen podcast

Jakso 4: Lapin tulevaisuus

Juontaja:

Viestintäasiantuntija Johan-Eerik Kukko

Haastateltavat:

Hannu Takkula, vs. maakuntajohtaja, Lapin liitto

Jaakko Ylinampa, ylijohtaja, Lapin ELY-keskus

Sanna-Mari Suopajarvi, projektikoordinaattori ja ilmastoasiantuntija, Lapin ELY-keskus

Intro [00:00:00-00:00:07]:

Johan-Eerik Kukko [00:00:07]: Tervetuloa kuuntelemaan neljättä ja samalla myös toistaiseksi viimeistä Lapin ELY-keskuksen Pohjoisen pulssilla podcastia. Minä olen viestintäasiantuntija Johan Eerik Kukko ja tässä jaksossa keskustellaan Lapin tulevaisuudesta. Vieraina ovat Lapin liiton maakuntajohtaja Hannu Takkula sekä Lapin ELY-keskuksen ylijohtaja Jaakko Ylinampa. Lisäksi jaksossa kuullaan myös Lapin ilmasto- ja energiastrategiahankkeen projektikoordinaattori Sanna-Mari Suopajarven haastattelu. Tämä on Pohjoisen pulssilla.

Kukko [00:00:44]: Tervetuloa Pohjoisen pulssilla-podcastin vieraiksi Lapin liiton maakuntajohtaja Hannu Takkula sekä Lapin ELY-keskuksen ylijohtaja Jaakko Ylinampa.

Hannu Takkula ja Jaakko Ylinampa [00:00:53]: Kiitoksia. Kiitos.

Kukko [00:00:53]: Aloitetaan kevyellä lämmittelykysymyksellä. Olen aiemmissa jaksoissa pyytänyt haastateltavia esittelemään itsensä lyhyesti, joten mennään tällä tutulla kaavallaan.

Takkula [00:01:04]: Lyhyesti Hannu Takkula, vs. maakuntajohtaja. Seuraavat 2,5 vuotta tässä Mika Ripin sijaisena.

Ylinampa [00:01:12]: Ja Jaakko Ylinampa Lapin ELY-keskuksen ylijohtaja ja liikennevastuualueen johtaja.

Kukko [00:01:20]: Lappia on perinteisesti kuvattu kolmella M-kirjaimella, eli metsä, malmi ja matkailu. Mutta miten näette, ovatko nämä kolme M-kirjainta edelleen myös jatkossa paikkaansa pitäviä vai onko näiden rinnalle tullut jotain uusia kasvualustoja?

Takkula [00:01:35]: No tuota, kyllä nämä edelleen pitää paikkansa nämä kolme M ja voin sanoa, että tämän lyhyen kokemuksen pohjalta, mitä tässä itse olen ollut, niin ajattelen, että näiden M lisäksi voisi laittaa vielä E:en, tai ehkä PE:n, eli puhdas energia. Energiahankkeita myöskin on, ja luulen, että se on yksi iso kysymys myös tulevaisuuden Lapissa, että jos me pystytään tuottamaan puhdasta energiaa, niin se auttaa myöskin tänne meitä saamaan investointeja. Näiden M lisäksi sitten P:n laittaisin sinne.

Ylinampa [00:02:11]: Joo, ihan samaa mieltä. Minulla oli myös tämä energia tässä metsän, matkailun ja mineraalien lisäksi. Energiahän tuo sitten tämmöisen alustan monille muille toimialoille, datakeskuksille, kierrätykselle ja niin edespäin. Ja totta kai kaikista näistä sitten johtuu koulutukseen ja muualle palveluihin paljon tarpeita.

Kukko [00:02:40]: Tässäkin podcastissa on aiemmin sivuttu pitovoimaa, jolla tarkoitetaan alueen kykyä houkutella ja pitää asukkaita, työntekijöitä ja yrityksiä. Millaisena näette Lapin pitovoima tällä hetkellä, kun vuosi 2025 kolkuttelee ovelleen?

Ylinampa [00:02:55]: No jos minä aloitan. Eli vetovoimahan meillä on hyvin, että merkit näyttää siihen, että tulijoita tänne olisi. Pitovoiman osalta sitten on haasteita ja tekemistä siinä, että siinä on muun muassa asuntotilanne on sellainen, että siinä on omat haasteensa sitä kautta varsinkin pienemmissä taajamissa. Tarvittaisikin ehkä vuokra-asuntoja lisää, että mistä voisi miettiä sitten, että mikä se lopullinen asuinpaikka sitten olisi. On kuitenkin suuria hankintoja sitten, mutta muuten minusta pitovoima on aika hyvässä kunnossa.

Takkula [00:03:38]: Joo, itse asiassa samalla tavalla ajattelen, että sitä vetovoimaa on ja tiettyä eksotiikkaa, mutta se eksotiikka ei ihan pelkästään eletä, että aivan niin kuin tuossa Jaakko sanoi, että asuntoja tarvitaan, muutamissa kunnissa on sen ympärillä nyt hankkeita, mutta myöskin sitten jos me ajatellaan nuoria perheitä, niin koulutuspalvelut, liikunta, kulttuuri, harrastukset, tämäntyyppiset, pitää olla myöskin lähellä ja saatavissa. Toki kun ajatellaan sitten vähän syvempää maaseutua Lapissa, niin näitten osalta on sitten melkoisia haasteita. Toki kaupungeista löytyy harrastusmahdollisuuksia ja näin edespäin, mutta näissä vielä on tekemistä. Ja toki sitten, jos puhutaan tästä pitovoimasta vielä, niin oli joitakin esimerkkejä, että meillä oli ihan toimivia yrityksiä, mutta nämä muut haasteet, pitkät

etäisyydet ja muut ja niin edespäin, meitä haastaa. Otan esimerkiksi tämän Kursun leipomon. Kaikki me tykättiin ja kaikki oltiin, että Kursulainen leipä on parasta, mutta ei se vaan pysynyt. Toki siellä oli erilaisia onnettomia tapahtumia, mutta kyllä se myöskin tämä syrjäinen sijainti ja siihen liittyvät logistiset ratkaisut ja muut osaltaan haastavat. Kyllä meillä tässä pitovoiman kohdalla on tämmöisiä haasteita, mutta toisaalta sitten se lumo, mitä Lappi voi muuten tarjota ja tämä vetovoima, niin se ehkä sitten sitä osaltaan tasoittaa, mutta kyllä siinä tehtävää on.

Kukko [00:05:11]: Mitä konkreettisia toimenpiteitä on tehty tai kenties suunniteltu, jotta Lappi olisi houkutteleva paikka asua ja työskennellä jatkossakin?

Takkula [00:05:21]: Konkreettisia on tehty, että tänne on syntynyt yritystoimintaa, tänne on rakennettu hyvää koulutusjärjestelmää. Meillä on verrattain hyvin kouluja, jos ajatellaan koko Lapissa. Meillä on hyvä toimiva tiedeyliopisto, meillä on myöskin sitten ammattikorkeakouluja ja muita koulutuslaitoksia. Tämä on yksi kyllä, mikä pitää täällä ihmisiä. Myös teollisuus on kehittynyt voimakkaasti. Meillä on täällä myös muutamia huippuosaajia ja huippuyrityksiä koko Suomen ja Euroopankin mittakaavassa. Kyllä täällä hyviä asioita on tehty ja tehdään varmasti jatkossakin. Tällaista konkretiaa on tapahtunut, mutta sitä toki tarvitaan vielä lisääkin. Ei tämä Lappi eikä maailmakaan ole vielä valmiiksi rakennettu.

Kukko [00:06:17]: Onko Jaakko samoilla linjoilla?

Ylinampa [00:06:18]: Hyvin pitkälti työelämän, yritysten, elinkeinoelämän edellytysten parantamiseksi on tehty paljon toimenpiteitä ja siinä on hyviä tuloksia saatu aikaiseksi. Lapin mielikuvahan on muuttunut. Siinä on toki vielä tekemistä. Edelleen se, että täällä on töitä paljon, niin niitä faktoja saa toistella jatkuvasti tuonne etelän suuntaan.

Kukko [00:06:46]: Millaisia haasteita näette työelämänmuutoksessa ja voidaanko nämä haasteet kääntää mahdollisuuksiksi?

SPEAKER_03 [00:06:52]: No joo, etätyöhän on yksi haaste, mutta siinä on positiivisiakin puolia Lapin osalta. Mutta varmaan etätyössä on sitten se, että millä tavalla palaudutaan enempi toimistotyöhön. Kuitenkin kaikki tutkimus osoittaa, että suurempi määrä toimistotyötä on kuitenkin nykyistä tehokkaampaa, että mikä se on, mutta kyllähän osaavan

työvoiman saatavuus, työvoiman saatavuus yleensä on se iso haaste kanssa, että millä meidän kasvavat alat sitten saa niitä työntekijöitä tänne. Puhuttiin, että vetovoimaa on, mutta tarvitaan myös sitä pitovoimaa, että me saadaan pidettyä ne työntekijät täällä.

Takkula [00:07:34]: Joo, kyllähän työelämä on sillai muutoksessa myöskin, ei vain etätyön osalta, mutta myöskin tämä tekoäly, erilaiset IT-hen liittyvät kysymykset. Myös työelämän vaatimukset muuttuvat koko ajan. Meidän täytyy entistä enemmän Lapissa, kuten muuallakin Suomessa, panostaa elikäiseen oppimiseen ja osaamisen kehittämiseen. Sitten tukea työntekijöiden hyvinvointia ja jaksamista. Se on myös tärkeää tässä muutoksen ja murroksen maailmassa. Rakentaa joustavia ja turvallisia työmuotoja. Toimia sen puolesta, että tasa-arvo ja monimuotoisuus työelämässä voi toteutua. Kyllä meillä sillä lailla haasteita on, kun työn sisältö muuttuu ja on näitä uusia joustavia työmuotoja ja työaikojakin. Ennen muuta näen itse, että mitä on keskustellut ihmisten kanssa, varsinkin vanhemman väestön kohdalla, niin tämä digitalisaatio ja teknologinen kehitys haastaa, että koko ajan sinne menee enemmän. Ja toisaalta se myöskin muuttaa työmarkkinaa, että työpaikkoja myös vähenee tätä kautta, että ne uudelleen muotoutuu. Tämä on kyllä yksi iso haaste.

Kukko [00:08:53]: Ennen kuin kuunnellaan Lapin ilmasto- ja energiahankkeen kuulumisia, niin keskustellaan vielä hetki huoltovarmuudesta. Miten Lapin erityispiirteet, kuten pitkät etäisyydet ja kylmät talvet, vaikuttavat alueen huoltovarmuuteen?

Takkula [00:09:08]: Siitä on ollut hyviä esimerkkejä tässä ihan lähiviikkoina, kun on ollut tämmöiset oikein, ennen puhuttiin Kaisan kaljamista, mutta nyt on ollut oikein kunnon kaljamat, eli liukkaat tiet, niin sehän on kyllä näkynyt sillä tavalla, että logistiset ketjut ovat katkenneet ja osittain olleet ojassa täällä ja toki sitten tykkylumitalvina ja voimakkaiden pakkaisten talvina meillä on ollut ongelmia myöskin sähköverkkojen kanssa ja lämmön kohdalla ja näin edespäin. Nyt on uusia uhkia ollut tavallaan rajaturvallisuus ja kansainväliset vaikutukset sitä kautta. Tietenkin turismi, sesonkiriippuvuus, sekin osaltaan tässä haastaa. Ehkä tuo pandemia oli sitten isommassakin mittakaavassa yksi semmoinen haaste, mutta toki nämä pitkät etäisyydet ja harva asutus kautta sitten äärimmäiset luonnonolosuhteet, niin kyllähän nämä ovat osaltaan suuria haasteita, että logistiketjut saattavat katketa ja huoltovarmuuden osalta elintarvikkeiden ja bensiinin näiden polttoaineiden saatavuus voi olla jossakin puolella Lappia muutaman päivän uhattunakin. Kyllä nämä haastaa siihen, että meillä täytyy entistä tarkemmin miettiä näitä logistisia ketjuja ja tätä kokonaisuutta.

Ylinampa [00:10:31]: Jatkan tuosta, että poikkeukselliset olosuhteet ovat lisääntyneet viime vuosina. Nyt on varmasti joka talvi poikkeuksellisia olosuhteita niin liikenteessä kuin sitten voi olla tykkylumen ja muun osalta sitten energiaan liittyen, että sillä tavalla ne näkyy ja totta kai ne pitkät etäisyydet sitten haastaa, että jos on tai kun meillä on sitä matkailuakin hyvin paljon, kuljetuksia hyvin paljon, elintarvike- ja muita kuljetuksia, niin ne pitää saada sinne, missä ne käyttäjät sitten on, että siitä se haasteet meille tulee.

Kukko [00:11:07]: Tässä välissä podcastia kuullaan Lapin ilmasto- ja energiastrategiahankkeen projektikoordinaattori Sanna-Mari Suopajärven haastattelu. Palataan kohta takaisin tänne studioon.

Kukko [00:11:21]: Tervetuloa mukaan podcastiin projektikoordinaattori ja ilmastoasiantuntija Sanna-Mari Suopajärvi.

Sanna-Mari Suopajärvi [00:11:27]: Kiitos.

Kukko [00:11:29]: Haastattelun alkuun kertoisitko jotain itsestäsi kuuntelijoille?

Suopajärvi [00:11:33]: Mie olen syntyperäinen lappilainen, koko ikäni täällä viettänyt ja olen työskennellyt viimeiset vuodet maaseudun kehittämisen parissa tuolla Leader-puolella. Sieltä olen siirtynyt tähän nykyiseen työtehtävään tekemään Lapin ilmasto- ja energiastrategiaa. Mainittakoon tässä, että olen myös PaloJärvin paliskunnan osakas, että olen puolison kautta päätenyt myös porotöihin mukaan.

Kukko [00:11:59]: Mikä on Lapin ilmasto- ja energiastrategiaa?

Suopajärvi [00:12:02]: Lapin ilmasto- ja energiastrategiahan on suunnitelma, jonka avulla Lappi maakuntana pyrkii vähentämään ilmastopäästöjä niin, että me täällä saavutettaisiin hiilineutraalius vuonna 2035. Tähän on sitouduttu jo aikaisemmin Lappi-sopimuksessa. Meidän tavoitteena on tässä, että Lappia ja sen eri toimialat ja alueet vahvistaisi niiden sopeutumiskykyä muuttuvassa ilmastossa tämän ilmastonmuutoksen hiilinen lisäksi. Tällä hetkellä tätä strategiaa laaditaan Lapin ELY-keskuksen ja Lapin liiton EAKR-rahoitteisella ryhmähankkeella. Sen pitäisi olla valmis vuoden 2025 loppuun mennessä, eli meillä on aika napakka aikataulu tässä strategian työstämisessä. Tämä meidän strategia on palasteltu sen

tavoitteiden pohjalta neljään eri työpakettiin. Ensimmäinen käsittelee ilmastonmuutoksen hillintää, ja siihen liittyviä toimia täällä Lapissa. Toinen liittyy energiastrategiaan, joka osaltaan tukee myös sen ensimmäisen työpaketin tavoitteiden saavuttamista. Ja sitten meillä on tällainen ilmastonmuutokseen sopeutumiseen liittyvä työpaketti, missä tehdään alueellinen ilmastoriski- ja haavoittuvuustarkastelu, minkä pohjalta sitten tehdään myös tällainen sopeutumis suunnitelma meidän alueelle. Neljäs työpaketti on koko hanketta läpileikkaava kokonaisuus, missä käsitellään oikeudenmukaisuutta tässä ilmastotyössä, osallisuutta ja Lapin ilmastoviestintää. Sen merkitys on siinä, että pyrimme toteuttamaan sopeutumiseen ja ilmastonmuutoksen hillintään liittyvät toimet mahdollisimman oikeudenmukaisesti.

Kukko [00:13:48]: Millaisia konkreettisia tavoitteita Lapin ilmasto- ja energiastrategialla on?

Suopajarvi [00:13:52]: Se on strategiatyössä aina haaste, että mikä se konkretia tulee olemaan, mutta ne tärkeimmät tavoitteet tässä on määritellä yhteistyössä eri toimijoiden kanssa ne toimenpiteet täällä meidän alueella ilmastonmuutoksen hillinnälle ja siihen sopeutumiselle. Ja sitten näiden lisäksi me toki tämän strategiatyön kautta yritetään tarjota lappilaiselle ja Lapin toimijoille tietoa ja työkaluja siihen, että esimerkiksi kunnat ja eri elinkeinot ja väestöryhmät pystyisi alkaen itse toteuttaa sitten niitä omia ilmastotoimia ja tunnistaa vaikka niitä paikallisia ilmastoriskejä ja varautua niihin. Ja meidän tässä hyödynnetään sekä tutkimustietoa, että sitten pyritään myös kuulemaan se paikallisten oma asiantuntijuus siihen, että minkälaiset toimet on olennaisia ja merkittäviä tällä meidän alueella ja myös toteuttamiskelpoisia.

Kukko [00:14:43]: Millainen rooli yhteistyöllä on strategian laatimisessa ja miten tämä yhteistyö näkyy esimerkiksi asiantuntijoiden, kuntien ja asukkaiden välillä?

Suopajarvi [00:14:51]: Yhteistyöhän on äärimmäisen tärkeää jo strategian laatimisen aikana, jos me halutaan, että se on aidosti vaikuttava työkalu eikä sellainen strategia, joka tehdään tuolla norsunluutornissa. Koska ilmastonmuutos on viheliäinen ongelma, joka vaikuttaa jo nyt tähän meidän toimintaympäristöön, ja siten hyvin laajasti eri toimialoihin ja väestöryhmiin ja ennen kaikkea tähän meidän luontoon. Sitä ei voi sysätä vain yhden sektorin tai yhden toimialan vastuulle, että nämä tämän paketin hoitaa, vaan se on huomioitava kaikessa tässä Lapin kehittämisessä. On se sitten kyse liikennesektorista tai matkailusta tai luonnonvara-aloista tai sote-puolesta. Kaikki siihen jollakin tavalla joutuu vastaamaan. Toiset alat enemmän ja toiset vähemmän, mutta kukaan ei varmasti ilmastonmuutoksen vaikutuksilta säästy. Tässä meidän hanketyössä me on perustettu

jokaiselle näille meidän työpaketeille, joista aikaisemmin kerroin, niin tämmöinen asiantuntijatyöryhmä, mihin on aika laajasti kutsuttu edustajia esimerkiksi kunnista, oppilaitoksista, tutkimuslaitoksista, kolmannelta sektorilta ja toki hankeorganisaatioistakin. Näissä työryhmissä näitä asioita käsitellään säännöllisesti strategian työstämisen ajan. Toki me järjestetään myös erilaisia tilaisuuksia ja tapahtumia, missä muutkin toimialat pääsee tuomaan näkemyksensä ja osaamisensa tähän strategiatyöhön. Kyllä tätä yhdessä koitetaan tehdä tässä.

Kukko [00:16:27]: Millaisia haasteita näet strategian käyttöönottoon liittyvän?

Suopajarvi [00:16:32]: Toki näitä haasteita me yritetään jo tässä valmisteluvaiheessa taklata, mutta varmasti esimerkiksi tämmöinen toimijoiden ja eri organisaatioiden sitoutuminen näihin strategian toimenpiteisiin ja tavoitteisiin tulee olemaan haaste, tai voi olla haaste. Pyritään toki tämän heidän osallistumisen kautta luoda semmoista sisäistä motivaatiota tarttua näihin toimiin, mutta kyllä varmasti tähän sitoutumiseen tarvitaan resursseja, on se sitten taloudellista tai osaamiseen liittyvää resurssia. Niitä tarvitaan myös tämän strategian tekemisen jälkeen. Toinen, minkä haluaisin nostaa, on toimenpiteiden toteuttamisen seuranta ja arviointi tulevaisuudessa sen jälkeen, kun tämä strategiahankke on päättynyt. Toki sitäkin keskustelua käydään jo nyt tämän strategiatyön aikana, että kuka hallitsee Lapin ilmastotyötä tämän hankkeen jälkeen, mutta se ei välttämättä helppoa näinä aikoina tule olemaan. Yksi ratkaisu varmasti on edelleen tiedon lisääminen ilmastonmuutoksesta kohdennetusti eri toimialoille. Sekin varmasti voi auttaa näihin asioihin, mutta resurssit ja viestintä ovat aika tärkeitä.

Kukko [00:17:55]: Miltä näyttää Lapin tulevaisuus?

Suopajarvi [00:18:01]: Kyllähän meillä on valtavasti mahdollisuuksia täällä ja tulevaisuus näyttää valosalta. Meillä on sitä kasvupotentiaalia on tosi paljon ja kiinnostus Lappia kohtaan on tosi suurta, mutta mitä itse olen hieman huolissani sellaisesta vauhtisokeudesta, että toivon, että siihen ei sorruta, vaan tehdään sellaisia järkeviä ratkaisuja tässä meidän alueen kehittämisessä ja huolehditaan sellaisesta monimuotoisuudesta, sekä elinkeinoissa että luonnossa, että sitten yhteiskunnassa laajemmin, että mahdollisimman laajasti kuullaan eri toimijoiden ääntä. Paljon puhutaan tästä resilienssistä eli sopeutumiskyvystä ja minusta monimuotoisuuden turvaaminen täällä meidän alueella tekee meidän maakunnasta resilientin. Ei olla vain yksien isojen kokonaisuuksien varassa täällä. Samalla pidetään myös Lappi houkuttelevana asuinpaikkana tulevaisuuden työvoimalle, mitä se meidän kehitys varmasti edellyttää täällä.

Kukko [00:19:10]: Haastattelun loppuun kysyisin, että onko sinulla jokin kysymys, jonka haluaisit esittää nyt Jaakolla ja Hannulle, kun jatkamme tuolla studiossa keskustelua?

Suopajärvi [00:19:17]: Mulla on oikeastaan kaksi kysymystä. Toinen on pieni ja toinen vähän isompi. Olisi kiva kuulla, minkälaisia ilmastotekoja Jaakko ja Hannu ovat omassa arjessaan tai elämässään toteuttanut. Ja sitten tämä isompi kysymys olisi se, että miten meillä täällä Lapissa voidaan varmistaa, että nämä erilaiset maankäyttöintressit ja sosiaaliset oikeudet ja suurhankkeet ja turvallisuusympäristön muutokset ja sitten tämä ympäristö- ja ilmastokriisi, mikä etenee hirveätä vauhtia, että miten me voidaan nämä yhteensovittaa ja mitä se vaatii Lapilta ja lappilaisilta.

Kukko [00:19:58]: Kiitos kun pääsit vieraaksi podcastiin Sanna-Mari Suopajärvi.

Suopajärvi [00:20:01]: Kiitos.

Kukko [00:20:06]: Siinä kuultiin Lapin ilmasto- ja energiastrategiahankkeen projektikoordinaattori Sanna-Mari Suopajärven haastattelu. Sanna-Marilla oli tuossa kaksi kysymystä, pienempi ja isompi. Aloitetaan tästä pienemmästä kysymyksestä. Millaisia ilmastotekoja olette toteuttaneet omassa arjessa?

Takkula [00:20:22]: No tuota, melko pieniähän ne on, mutta bensa-auton olen vaihtanut hybridiautoon, että tietyllä tavalla siinä päästövähennystä on tullut se, mitä liikun autolla ja toki täällä Lapissahan me tarvitaan autoa, kun on pitkät etäisyydet. Ja toinen on sitten, että taloyhtiössä, missä asun, on siirrytty kierrätykseen, eli jätteiden lajittelu ja näin edespäin. Tämä on toinen konkreettinen asia. Ehkä kolmas on sitten se, että kun minulla on kaksi aikuista poikaa, varsinkin nuorempi heistä, hänen vaatteensa tuntuvat hyvin sopivan minulle. Tälläkin hetkellä ne päällä täällä olen. Onhan sekin jonkinlainen ilmastoteko, kun katsoo, että hyviä vaatteita ei kannata heittää pois ja laittaa kierrätykseen, vaan kierrätän niitä sitten itse käyttämällä hänen vaatteitaan. Ehkä ne tässä on minun kohdalta.

Ylinampa [00:21:21]: No joo, mulla on samantyyppisiä, mutta sitten kotona ja mökillä energian säästäminen ja sitä kautta lämmityksen sähkön puolesta sen käytön vähentäminen, muukin kulutuksen vähentäminen ja sitten lentämisen vähentäminen, että

teams-yhteydet toimii hyvin, niin ei enää tarvitse joka risaasta varten lähteä sitten lentämään.

Kukko [00:21:46]: Ja sitten meillä on tämä isompi kysymys, miten meillä täällä Lapissa voidaan varmistaa, että nämä erilaiset maankäytön intressit ja sosiaaliset oikeudet ja suurhankkeet ja turvallisuusympäristön muutokset sekä ilmastokriisi, mikä etenee hirveää vauhtia, niin miten voidaan nämä yhteensovittaa ja mitä se vaatii niin Lapilta kuin lappilaisilta?

Takkula [00:22:04]: Kyllä se ensimmäiseksi tarvitaan yksituumaisuutta. Eli voi sanoa näin, että aina kun isoja hankkeita viedään eteenpäin, niin siinä on tietyt selvitykset, yvaselvitykset täytyy ottaa huomioon ne ekologiset vaikutukset, taloudelliset vaikutukset ja ympäristövaikutukset laajassakin. sitten sosiaalinen ulottuvuus myöskin ja sitä kautta sosiaalinen hyväksyntä. Nyt on esimerkiksi tiettyjä hankkeita menossa. Lapissa vaihealuekaavaan liittyen. Näissä me haetaan sosiaalista hyväksyntää, että kaikki voivat hyväksyä ne hankkeet, ja sitä kautta syntyi semmoinen oikeanlainen konsensus. Toki siinä haasteita on ja näin edespäin, mutta joitakin asioita on pakko tehdä jo tuossa äsken keskustellun huoltovarmuuden takia ja myöskin nyt tämä uusi globaalitilanne haastaa meitä sillä tavalla, että kun me mietitään pitkiä etäisyyksien maakunnassa meidän pitovoimaa ja vetovoimaa, mistä aikaisemmin puhuttiin, niin me tarvitaan...meidän pitää huolehtia, että tiet ovat asiallisessa kunnossa ja rautatiet ovat asiallisessa kunnossa ja myöskin huoltovarmuuden kannalta ja sotilaallisen turvallisuuden kannalta ne on kunnossa ja tietenkin elinkeinoelämän kannalta. Eli tällaisen uutena asiana sitten nyt mietitään enemmänkin tällaisista kaksoiskäytöstä, mitä ei aikaisemmin niin paljon, että meidän väylät täällä voivat palvella sitten tavallisten ihmisten ja elinkeinoelämän lisäksi myöskin tarvittaessa sotilaallisia tarkoituksia. Mitä sitä tulee isossa kuvassa, niin Lappihan tällaisessa... Ilmastotalkoissa on kyllä esimerkillinen ja edelläkulkija. Meillä on hyvin paljon metsää, jotka sitoo hiiltä ja näin edespäin. Meillä on erittäin paljon myös luonnonsuojelualueita. Ja itse asiassa teollinen tuotanto on melko vähäistä, että lähinnä tuolla Merilapissa meillä on. Siinä suhteessa koko Euroopassahan katsotaan Lappia sillä tavalla, että me ollaan se Euroopan hiilinielu, että omalta osaltamme meillä on etupiha ja takapiha puhdas. Mutta toki sitten täytyy tehdä sellaisia harjoituksia, mitkä ihan myöskin esimerkin vuoksi, että mitkä voivat sitten omalta osaltaan olla hidastamassa tätä ilmastomuutoksen nopeaa leviämistä. Mutta tässä on yksi sellainen asia nyt sanon entisestä elämästä, kun olin tarkastajana, EU-tarkastajana, ja kun me näitä ilmastohankkeita vietiin eteenpäin ja tarkastettiin ilmastohankkeita, niin jos me täällä vaikkapa autokannassa saadaan uusittua autokantaa paljon sähköautoihin ja hybrideihin ja näin edespäin. Mutta mihin ne vanhat autot Euroopasta menee? Niitä satoja rekkoja kuljetetaan tällä hetkellä kohti Afrikkaa ja ne jatkaa saastuttamissa siellä. Tämä on minusta yksi asia, että pitäisi

nähdä tämä globaali kuva, kun puhutaan ilmastopäätöksistä. Suomi on kuitenkin vain yksi prosentti Euroopasta. ja yksi promille maailmasta. Me olemme monella tapaa esimerkki, mutta tässä isossa kuvassa pitäisi miettiä, että jos me tehdään täällä ekologisista tekoja, että me ikään kuin siirretään sitten niitä päästöjen tuottajia Afrikkaan tai muihin kehittyviin maihin. Tällaista laajempaa ymmärrystä tässä tarvittaisiin tämän asian loppuun saattamisessa.

Ylinampa [00:25:41]: Voisi vielä todeta, että kyllähän meillä on aika tiukka lainsäädäntö liittyen näihin suurhankkeisiin tai maankäytön kehittämiseen, millä tavalla mennään. Siellä pitää tehdä aika paljon selvityksiä, todellakin paljon selvityksiä suunnitteluvaiheessa ennen kuin päästään hanketasolle. Senkin jälkeen kyllä siellä aika tiukat päästörajat on ja näköpiirissä on, että ne tiukkenevat koko ajan. Siinä mielessä sen sosiaalisen hyväksynnän lisäksi, niin totta kai nämä asiat pitää olla kunnossa. Mutta mitä se vaatii Lapilta ja lappilaisilta, niin se vaatii sitä konsensusta ja tietyllä tavalla myös niihin faktoihin, faktaperusteisiin, niihin pohjautumista, että se päätöksenteon pitää pohjautua myös sinne, että mitä siellä tapahtuu, mitä tehdään ja mitä vaikutuksia sillä on. Ja ei voi olla niin, että jos jotain negatiivisia vaikutuksia on, niin kaikki hankkeet, joilla on negatiivisia vaikutuksia, niin laitetaan ruksit päälle. Silloin meillä ei tule yhtään hanketta syntymään.

Takkula [00:26:45]: Ehkä semmoinen vielä, että Lapin kunnathan monet ovat tässä myös edelläkävijöitä, näitä hinkukuntia, hiilineutraaleja kuntia ja tämä ajatus siitä hiilineutraaloista 2035 mennessä ja näin edespäin. Tämmöisiä hankkeita on täällä menossa ja kunnat toimivat aktiivisesti. Täytyy sanoa, että tältäkin osin, kun katsoo vähän isommassa kuvassa ja tuolta Euroopasta, kun tulee nyt takaisin tänne Lappiin, niin huomaa, että me ollaan monessa asiassa mallioppilaita ja edelläkävijöitä. Tässä suhteessa Lappi kyllä on jo osansa tehnyt ja tulee tekemään jatkossakin. Niin kuin Jaakko sanoi, on hyvä muistaa, että meillä on melko tiukkaa tai erittäinkin tiukkaa lainsäädäntöä. Toki nyt alue- ja rakennusalueella... niin kuin alueiden käyttöä ja rakentamisen liittyvä lainsäädäntö tulee muuttumaan, mutta senkin osalta kuitenkin uskon ja tiedän, että kunnilla pitää säilyä ja säilyy monopoli ja mitä sitä aluesuunnittelua tulee, niin sitäkin ohjaa hyvin tiukat raamit, että en usko, että mitään katastrofeja tätä kautta on edessä.

Kukko [00:27:58]: Lapin ilmasto- ja energiahanke on konkreettinen esimerkki Lapin liiton ja Lapin ELY-keskuksen yhteistyöstä. Yhteistyöllä on valtavan iso merkitys, mutta miten näette tulevaisuuden kannalta? Voisiko yhteistyötä olla kenties enemmänkin?

Ylinampa [00:28:12]: No joo, ainahan voi enemmän. Minusta yhteistyö on ollut liiton kanssa tosi hyvä jo pitkään, ellei erinomaista ollut. En näe ainakaan näköpiirissä mitään sellaista, että eikö se voisi jatkua ja edelleen kehittyä. Tämä on yksi iso hanke josta on päästy yksimielisyyteen muun muassa ja tällä on hyvin tärkeät tavoitteet, että siinä mielessä niin tosi hyvä. Meillähän tehtävät on vähän semmoisia, että ne täydentää toisiaan. Kaikista tärkeintä on tässä, että me tiedetään myös se sitten, että mitä toinen tekee, niin sitten pystytään vaikuttaa siihen ja vaikuttaa vuorovaikutusti toisiimme ja sillä tavalla ollaan tietoisia, että missä mennään ja mitä tehdään.

Takkula [00:28:56]: Joo, kyllä aivan samanlainen kokemus mulla on tässä tämän kuuden viikon työssäolon pohjalta ja näin edespäin. Ja tosiaan tehtävät on vähän erilaisia, mutta täydennetään toisiamme. Ja minun mielestä ainakin me ollaan ymmärretty se, että me tarvitaan yhteistyötä ja toisiamme. Ja yksituumaisuus on Lapin kannalta parasta. Eikä se mikään hiukan nyt, kun on tullut, ei kosketa meidän välistä yhteistyötä, mutta laajemmin Lapissa, että meillä on pikkusen tämmöistä polarisaatiota ollut tapahtumassa. Ymmärrän sen osaltaan Itä-Lappi-ajan kiinni meneminen ja näin edespäin tiettyjen hankkeiden tyrmäminen siellä on johtanut siihen, että siellä on haetaan uusia mahdollisuuksia ja tietyt jo auenneet ovet ovat sulkeutuneet. Länsi-Lapin osalta siellä käydään sairaalan ympärillä kiistaa, mikä valitettavasti vaikuttaa kaikkeen. Toki nämä ovat sellaisia asioita, että meidän pitäisi jollakin tavalla löytää yksituumaisuutta ja yksimielisyyttä. Ja välttää sitä, että syntyy minkälaista vastakkainasettelua. Sekä ELY että Lapin liitto, me halutaan nimenomaan rakentaa yhdessä, emmekä halua mitään vastakkainasettelua olla luomassa ja tässä suhteessa mä toivon, että löytyy semmoista yhteen puhaltamisen henkeä jatkossakin ja entistä enemmän, koska me tarvitsemme toisiamme tässä maakunnassa ja toisaalta, jos jollakin alue menee hyvin, niin täytyy muistaa sitten, että se palvelee koko Lappia ja näin edespäin, että semmoinen yksituumaisuus, sitä ehkä tarvitaan ja yhteen hiileen puhaltamista enemmän, että olemme voimakkaasti riippuvaisia toisistamme.

Kukko [00:30:40]: Lapista ja Lapin tulevaisuudesta, kun puhutaan, ei voida sivuuttaa sotilasyhteistyötä, joten nostetaanpa Nato pöydälle. Miten Lapin ELY-keskus ja Lapin liitto ovat valmistautuneet mahdollisiin Naton operaatioihin tai harjoituksiin Lapissa?

Ylinampa [00:30:55]: Me olemme olleet Lapin ELY-keskuksena tiiviissä yhteistyössä puolustusvoimien kanssa näissä menneissä harjoituksissa jo useamman vuoden ajan ja olemme jatkossakin. Kun näitä laajoja harjoituksia on ollut, siellä on ollut isoja kolonnia ollut, niin olemme olleet varalla, että tarvitaanko siellä erityisiä toimenpiteitä, mikäli kelit sellaiseksi muuttuu. Siitä on hyviä kokemuksia. Ja Lapin ELY on sitten ainoana ELY-keskuksena mukana tämmöisessä Pohjoismaisessa varautumiskomiteassa, missä on

Suomen, Ruotsin, Norjan, Tanskan liikenne- ja sotilasviranomaiset, jotka yhdessä keskustelee näistä muun muassa NATOon ja harjoitteluun ja varautumiseen liittyvistä asioista.

Takkula [00:31:42]: Joo, meillä se on lähinnä näkyy aluesuunnittelussa eli maakuntakaavaa kun tässä rakennetaan niin siinä voi sanoa, että nyt poikkeuksellisesti tai enemmän on tullut sitten myöskin puolustusvoimilta pyyntöjä sitten erilaisiin huoltoreitteihin ja erilaisiin itä-länsi suunnassa kulkeviin yhteyksiin, mitkä katsotaan huoltovarmuuden ja sotilaallisen turvallisuuden kannalta tärkeäksi ja nämä on semmoisia, jotka on nyt jo puhuttaneet ja varmaan tulee puhuttamaankin, mutta lähinnä meidän tehtävä on valmistella ja tosiaan tässä on myöskin lainsäädäntövelvoite, että se tulee sieltä ihan alueen maankäyttölain yhteydessä, neljännessä näissä pykälässä sanotaan, että mikäli puolustusvoimat ja tällaisen erityisen turvallisuuden kannalta tarvitsee vetää jotakin uusia linjauksia, teitä tai rautateitä ja näin edespäin, tai lentokenttiä, ne pitää ottaa huomioon. Tältä pohjalta se on näkynyt meidän työssä nyt tässä suunnitteluvaiheessa. Tuo jo aikaisemmin mainittu kaksoiskäyttö, että mietitään näitä jo olemassa olevia reittejä, mitä tullaan vahvistamaan, mitkä on strategisesti tärkeitä. Tämä on oikeastaan se, miten se konkreettisesti tällä hetkellä on näkynyt.

Kukko [00:33:04]: Meillä ei ole mahdollisuutta katsoa kristallipalloon, mutta mihin suuntaan näette Lapin taloudellisen kehityksen menevän seuraavien 20 vuoden aikana? Eli miltä Lapissa näyttää vuonna 2044?

Takkula [00:33:13]: Uskon, että näyttää paljon paremmalta taloudellisesti. Uskon, että se on kestäväällä tavalla rakennettu, että Lappilainen talous...meillä on myöskin hyvä muistaa se, että tarvitaan luontoa. Meillä on tätä luontoa ja sitä säästää ja sitä tehdään. Mutta jos otan sellaisen esimerkin tuolta 30 vuoden takaa, kun olin nuori lappilainen kansanedustaja silloin, niin melkein joka vuosi se oli niin, että jos ei nyt ihan konkurssi, niin tuo Napapiirin Pajakylä pyöri siinä, että yritykset loppu sinne. Ja minä muistan, kun mekin opiskeluaikana ja sen jälkeen, kun olin kansanedustaja, niin siellä yritettiin järjestää erilaisia tapahtumia, niin kyllä se oli aivan henkitoreissaan. Paljon oli sitä mieltä, että tämä on ihan hullutusta koko tällainen joulupukin Pajankylän rakentaminen, että ei siitä mitään tule. Ja nyt kun sä katsot tänä päivänä, mitä sinne on rakentunut ja sen ympärille tavallaan koko se klusteri, niin on se valtavan suuri. Elikkä siinä mielessä tälläkin hetkellä on olemassa erilaisia aihioita, muunkin kuin matkailun ympärillä. Siellä on kaivanaisteollisuuden ympärillä...ja nyt vetykysymykset, tällaisia on nousemassa aivan uusia. Kyllä uskon, että kylmä teknologian ympärillä on erilaisia aiheita, että joku niistä lähtee vetämään ja ehkä useampikin. Kyllä näen Lapin tulevaisuuden sillä tavalla hyvänä. Sitten tämä vetovoimakysymys myös, että

täällä on kuitenkin vielä luonto ja ja tulee olemaan jatkossakin. Kun me pidetään siitä hyvää huolta, niin sekä taloudellisesti että ekologisesti, sosiaalisesti Lappi porskuttaa 20 vuoden päässä huipulla ja ehkäpä vielä tämä yhtenä, että nyt vähän on ehkä kääntymässä ajattelu, että Lappi on nähty Etelä-Suomesta perimmäisenä saarekkeena, mutta nyt on huomattu se, että Suomi ilman Lappia on saari. Kun me aletaan rakentamaan yhteyttä Ruotsin kautta, Narvikin satamaan ja näin edespäin, niin voi olla, että moni palikka ja moni reitistö kääntyy Lappiin. Nämä mahdollisuudet on huomattu viimeisten vuosien aikana ja uskon, että se tulee näkymään erilaisena vaurautena täällä Lapissa.

Ylinampa [00:35:44]: Myös minulla on hyvin vahva näkemys siitä, että taloudellinen kehitys tulee olemaan hyvää Lapissa ja mennään vahvasti eteenpäin. Nimenomaan tuo puhtaan energian osalta se antaa melkoisia mahdollisuuksia vielä lisää tulevillekin toimialoille, mitä välttämättä meillä ei vielä niin suuresti ole. Sitten voisi vielä todeta, että väestömäärähän meillä on pitkään, kymmeniä vuosia väheni tuossa varmaan, jos lähdetään 50 vuotta sitten liikkeelle ja nyt tavallaan saavutettu se tilanne, että nyt on pari vuotta ollut väestömäärä sitten nousussa, eli tänne kyllä mahtuu vielä uusia asukkaita ja toivotaankin, että näin käy ja uskotaan, että se vetovoima ja pitovoima kasvaa ja sitä myötä saadaan myös sitä väestön lisäystä. Voisi jotenkin loppuun sanoa, että kyllähän se tulevaisuus näyttää siltä niin kuin kesäpäivä Lapissa.

Kukko [00:36:40]: Kiitos kun pääsitte molemmat vieraaksi tähän podcastiin.

Takkula ja Ylinampa [00:36:42]: Kiitoksia.

Kukko [00:36:47]: Tämä on Pohjoisen Pulssilla.

[äänite päättyy]